

advantages are highlighted fragmentary. The dynamism and unpredictability of market environment on the one hand, and the emergence of new types of resources and their combinations – on other hand require synthesis of the industry competition theory and resource theory to search for new sources of sustainable competitive advantage. Sustainable competitive advantage is the result of long-term benefits of using unique and rare combinations of resources, competencies and organizational capabilities of enterprises in the process of creating the highest (new, innovative) customer value of products (services). The appearance of new intellectual resources (competencies, organizational capacity) provides the formation Shumpeterian rent – additional economic benefits (innovator award) from the creation of new combinations of resources in dynamic environments. The area of perspective research is justification of applied mechanism to support a sustainable competitive advantage in the practice of domestic companies. The company is effective if it is able to use the potential of all resources to create sustainable competitive advantage.

**Keywords:** intelligent resources, sustainable competitive advantage, competencies, organizational capacity, organizational routines.

УДК 338.240

JEL M210

Л. Пашнюк, канд. екон. наук, асист.  
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

## ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗАСОБИ ЇХ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ

*Досліджено підходи до трактування сутності поняття "економічна безпека підприємства". Розглянуто сутність поняття "загроза" та проаналізовано існуючі підходи до класифікації загроз економічній безпеці підприємства. Визначено можливі засоби їх нейтралізації за рахунок, в першу чергу, створення дієвої системи економічної безпеки.*

**Ключові слова:** економічна безпека підприємства, загрози економічній безпеці, класифікація загроз економічній безпеці, система економічної безпеки.

**Постановка проблеми.** Сучасний етап соціально-економічного розвитку характеризується радикальними політичними, економічними, соціальними й екологічними змінами, стрімким розвитком науково-технічного прогресу, що проникає у всі сфери життєдіяльності людини. Наростання кризових явищ, посилення невизначеності та динамічності економічної ситуації вимагає від суб'єктів господарювання посилення уваги до питань власної економічної безпеки, виявлення та нейтралізації можливих загроз, небезпек та ризиків, здатних негативним чином вплинути на стан та результати їх діяльності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню питань економічної безпеки, як на рівні національної економіки, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання, присвятили свої праці такі відомі вчені-економісти як, А.Гальчинський, В.Геець, С.Мочерний, Я.Жаліло, В.Мунтіян, Т.Васильців, І.Александров, В. Богомолів, Г.Андрощук, Т.Клебанова, Г.Пастернак-Таранущенко, А.Барановський, С.Довбня та ін. Проте, незважаючи на вагомий науковий доробок в цій сфері та зважаючи на багатоплановість й зростаючу вагомість даної проблеми в сучасних умовах господарювання, питання забезпечення належного рівня економічної безпеки вітчизняних суб'єктів господарювання, вчасне виявлення та діагностика джерел небезпеки й надалі потребують посиленої уваги.

**Мета статті** полягає в дослідженні загроз економічній безпеці сучасних підприємств та визначенні засобів їх нейтралізації.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Дослідження теоретичних аспектів проблеми забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання дозволило виявити плюралізм поглядів на дану проблему. Так, деякі вчені під економічною безпекою розуміють стан економічної системи, який дозволяє їй динамічно, ефективно розвиватися, вирішуючи при цьому соціальні задачі. Інша частина вчених схиляється до того, що це стан захищеності підприємства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, а також різного роду дестабілізуючих чинників, при якому підприємство здатне до відтворення чи реалізації своїх комерційних інтересів [2; 7; 8].

Г.Козаченко та В.Пономарьов визначають економічну безпеку підприємства "як гармонізацію в часі та просторі економічних інтересів підприємства з інтересами, пов'язаних з ним, суб'єктів зовнішнього середовища, що діють за межами підприємства" [9, с. 4]. В свою чергу, Т. Соколенко розглядає економічну безпеку як стан, при якому стратегічний потенціал фірми знаходиться поблизу меж

адаптивності, а загроза втрати економічної безпеки на-ростає тим дужче, чим ближчою є ступінь адаптивності стратегічного потенціалу до граничної зони [13].

Т.Васильцев пропонує під економічною безпекою підприємства розглядати такий стан функціонування, при якому підприємство та його продукція є конкурентоспроможними на ринку, а також одночасно гарантується: найбільш ефективне використання ресурсів, інтелектуального та кадрового потенціалу; стабільність функціонування та прогресивність розвитку; можливість протистояти негативним впливам зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування [5, с. 18]. М.Бендіков вважає, що поняття економічної безпеки суб'єкта господарювання повинно формулюватися з урахуванням специфічних особливостей його функціонування і зазначає, що "під економічною безпекою господарюючого суб'єкта слід розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого і кадрового потенціалу від прямих (активних) чи непрямих (пасивних) економічних загроз, наприклад, пов'язаних з неефективною науково-промисловою політикою держави або формуванням несприятливого зовнішнього середовища, і здатність до його відтворення" [4].

Загалом, представлені точки зору науковців на сутність поняття "економічна безпека підприємства" можна звести до двох основних підходів. Перший підхід базується на існуванні у суб'єкта господарювання конкретних цілей (наприклад, ефективність, стабільність функціонування, розвиток), які він намагається досягнути. Суб'єкт господарювання характеризується наявністю внутрішньої структури (середовища) і існує у деякому зовнішньому середовищі. У зв'язку з наявністю певних якостей внутрішньої структури (середовища) суб'єкт господарювання може володіти здатністю знаходитись в стані "безпеки". Це означає, що якщо зовнішнє середовище і здійснює на нього негативний вплив, то суб'єкт господарювання все одно функціонує і досягає своїх цілей. І якщо зміна зовнішніх умов не виходить за певні межі, то функціонування і досягнення підприємством своїх цілей гарантовано.

Другий підхід ґрунтується на використанні поняття "загроза" і "захищеність" від загроз. Передбачається, що існує підприємство з певними параметрами (наприклад, стабільним функціонуванням, прогресивністю розвитку і т.п.). Існують загрози, які можуть негативно вплинути на ці параметри. В тому випадку, якщо параметри захищені від загроз, то забезпечена і безпека підприємства. Слід відмітити, що критерій захищеності

параметра, а також обґрунтування вибору саме цих параметрів та критеріїв часто відсутній.

Аналіз існуючих визначень сутності загроз економічній безпеці показує, що в кожному з них, так чи інакше, відображена небезпека нанесення економічної шкоди, що проявляється у вигляді збитків, негативного впливу, перешкод в досягненні цілей і т.п. Загалом, загроза – це чинник, що створює значну небезпеку стійкому функціонуванню економічної системи. Таким чином, небезпека і загроза однопорядкові, проте кількісно різні поняття. Прояв небезпеки у вигляді реальних втрат слід розглядати як сигнал можливого переростання її в загрозу, якщо не будуть прийняті відповідні заходи.

На думку Є.Барикаєва, загроза – це сукупність умов і факторів, які створюють небезпеку для реалізації економічних інтересів, яка в свою чергу може створювати різноманітні ризики [3, с. 547-583]. М. Бендиков визначає "загрозу" як сукупність умов, процесів, факторів, що перешкоджають реалізації національних економічних

інтересів або створюють небезпеку для них і суб'єктів господарювання. Загроза може проявлятися у вигляді збитків чи втрат, інтегральний показник яких характеризує ступінь зниження економічного потенціалу за певний проміжок часу [4].

Причини виникнення загроз економічній безпеці підприємства обумовлені, з одного боку, чинниками загальноекономічного характеру (макрорівень), що здійснюють негативний вплив на значну кількість господарюючих суб'єктів, а відтак, загрожують і національній економічній безпеці. З іншого, чинниками, пов'язаними з непередбачуваністю та неефективністю прийнятих управлінських рішень керівництвом самого підприємства (мікрорівень). Так, загрози економічній безпеці можуть виникати у зовнішньому для підприємства середовищі й бути пов'язаними з помилками при розробці та впровадженні тих чи інших реформ, з аморфністю науково-промислової та інноваційної політики держави, втратою керованості над економічними процесами і т.п. (рис. 1).

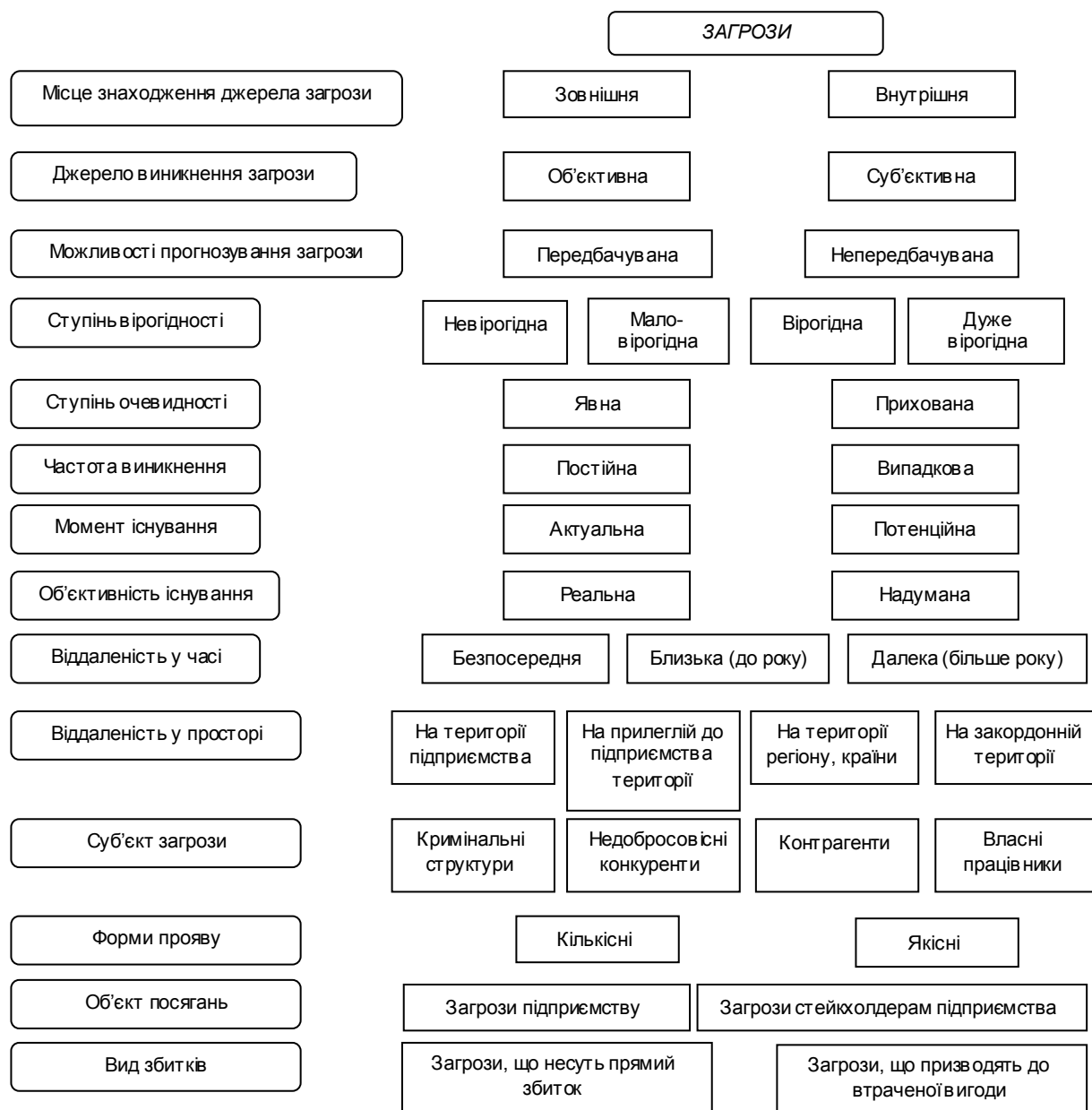


Рис. 1. Класифікація загроз економічній безпеці підприємства

\*Джерело: побудовано за даними [1, 6, 10, 11, 12]

До них можна віднести:

- відсутність чіткої концепції, стратегії і програми соціально-економічного розвитку з реально досяжними цілями, або надто популістський їх характер;
- перманентне відставання в розробці, безсистемність і недосконалість нормативно-правового забезпечення регулювання економіки;
- надто ризикова кредитно-грошова політика держави в банківській сфері, на фондовому та валютному ринках, неефективна податкова система;
- руйнування системи відтворення промислового потенціалу (в першу чергу, його активної частини) внаслідок низької інвестиційної активності;
- зростання інфляції та відсутність нормального інвестиційного клімату в реальному секторі економіки, надання переваги поточним витратам над капітальними;
- неефективна і несправедлива приватизація;
- тотальна корупція у всіх сферах;
- створення сприятливих умов для привласнення і вивезення фінансових ресурсів за межі країни;
- втрата державного контролю над природними монополіями, послаблення регулюючої функції держави в їх ціновій політиці;
- недобросовісність конкуренції економічних суб'єктів, їх низька правова дисципліна, нестача або повна відсутність економічної етики;
- дискримінація (а по суті економічна війна) з боку іноземних країн.

Внутрішні чинники економічної безпеки підприємства виникають безпосередньо в сфері його господарської діяльності. До них можна віднести:

- недостатній рівень дисципліни;
- порушення режиму збереження конфіденційної інформації;
- вибір ненадійних партнерів та інвесторів;
- відтік кваліфікованих кадрів;
- неспроможність об'єктивно оцінити кваліфікацію кадрів та їх компетентність;
- недостатня патентна захищеність;
- суттєві прорахунки в тактичному та стратегічному плануванні, пов'язані з невірною оцінкою можливостей підприємства, помилками в прогнозуванні зовнішнього середовища і т.п.;
- перебої в енерго-, водо-, теплопостачанні; аварії, пожежі, вибухи; пошкодження обчислювальної техніки тощо.

В роботах багатьох авторів, що досліджують питання економічної безпеки, наведено класифікацію економічних загроз. В даному дослідженні ми спробували узагальнити та представити найбільш значущі, на наш погляд, загрози економічній безпеці суб'єкта господарювання (рис. 1).

Так, загрози можуть бути передбачуваними (такими, що виникають в певних умовах, відомі із досвіду господарської діяльності, своєчасно виявлені та узагальнені економічною наукою) та непередбачуваними. Залежно від джерела їх виникнення – об'єктивними та суб'єктивними. Об'єктивні загрози виникають без участі й незалежно від бажання підприємства, незалежно від прийнятих рішень та дій керівництва. Це стан фінансової кон'юнктури, форс-мажорні обставини, наукові відкриття і т.п. Їх необхідно розпізнавати та обов'язково враховувати в управлінських рішеннях. Суб'єктивні загрози породжені навмисними чи ненавмисними діями людей, різних установ та організацій, в тому числі державних.

Загрози можуть поділятися на актуальні, тобто ті, що вже настали (наприклад, економічна криза, яка настала), й потенційні, тобто можливі у майбутньому (наприклад,

можлива поява в наступному році на ринку нових потенційних гравців). Залежно від форм прояву науковці відрізняють кількісні та якісні загрози. Кількісні загрози пов'язані з недосягненням або погіршенням показників діяльності підприємства порівняно з встановленими нормативами. Якісні – пов'язані з якісними змінами у розвитку підприємства, зокрема, банкрутство, корпоративні конфлікти, обвал ринку, "заморожування" банківських рахунків. Якісні загрози мають ймовірнісний характер та можуть оцінюватись з використанням теорії ризику [10].

Залежно від об'єкту посягань виокремлюють загрози безпосередньо підприємству та економічні загрози стейкхолдерам. При чому окремо розглядаються загрози внутрішнім стейкхолдерам (працівникам, менеджерам) та зовнішнім стейкхолдерам (акціонерам, дебіторам, кредиторам, інвесторам тощо).

Достатньо цікавим і актуальним на нашу думку є підхід запропонований І.Манцуровим і О.Нусіною. Вони запропонували здійснювати поділ загроз за сферою походження, а саме: загрози, що виникають в процесі звичайної діяльності підприємства, репутаційні загрози та загрози зовнішнього тиску [10]. До загроз, що виникають в процесі господарської діяльності, науковці відносять всі загрози, що утворюються всередині підприємства й пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції. Вони зумовлюють зниження результативності основної діяльності підприємства та впливають на його ринкову вартість. До такого роду загроз можуть відноситись: порушення фінансової дисципліни, несвоєчасне погашення зобов'язань, низька кваліфікація персоналу підприємства, низька якість планування та контролю, високий рівень фізичного та морального зносу обладнання та техніки і т.д. Репутаційні загрози пов'язані із формуванням негативної думки про підприємство у зовнішніх контрагентів. Вони виникають поза межами підприємства, але зумовлені його діями та результатами діяльності. Такі загрози також можуть призвести до зниження прибутковості підприємства та зменшення його ринкової вартості. До репутаційних загроз можна віднести інформацію про порушення справи про банкрутство підприємства, інформацію про заборгованість підприємства перед бюджетом, працівниками тощо. Загрози зовнішнього тиску виникають поза межами підприємства без його участі й без його бажання. Зазвичай, вони викликані цілеспрямованими діями конкурентів, органів влади та інших сторонніх осіб, а також обставинами, що склалися у зовнішньому середовищі. До такого роду загроз можна віднести, наприклад, зміни у податковому та митному законодавстві, недобросовісну конкуренцію, рейдерські атаки тощо.

Сьогодні, рейдерство є однією з найбільш серйозних загроз економічній безпеці вітчизняних підприємств серед тих, які відносять до загроз зовнішнього тиску. Недружнє поглинання, інакше кажучи, захоплення підприємства, пов'язане з бажанням сторонніх осіб володіти власністю, яка успішно функціонує і забезпечує стабільний прибуток. Загалом, під недружнім поглинанням розуміють встановлення тотального контролю над підприємством, як в юридичному, так і у фізичному плані, попри бажання власника. Дана загроза для вітчизняних підприємств виникла ще на початку 90-х років минулого століття й існує на даний момент. Зазвичай в якості об'єкта поглинання найбільш часто виступають підприємства, які мають ліквідні активи у вигляді нерухомого майна (приміщень, будівель, земельних ділянок), стратегічного місцезнаходження, налагодженого виробничого циклу, ексклюзивного обладнання, інтелектуальної

власності тощо. Найбільший інтерес для "загарбників" представляють:

- корпоративна інформація: засновницькі документи, положення, що регламентують діяльність органів управління, протоколи зборів трудового колективу, протоколи засідань ради директорів, відомості про дочірні та залежні компанії, про величину та структуру статутного капіталу, оперативна інформація про зміни в реєстрі акціонерів підприємства;
- фінансово-економічна інформація: бухгалтерські баланси, відомості про наявність і структуру дебіторської та кредиторської заборгованості, про наявність ліквідного майна і його правовий статус; інформація про контрагентів підприємства, про податкову та банківську історію і т.п.;

- відомості про менеджмент і власників підприємства: дані про розподіл посад, відомості про розподіл акціонерного капіталу або часток серед власників, способі придбання й оплати акцій, особиста інформація.

З метою нейтралізації даної загрози вся вищеперерахована інформація повинна знаходитись на особливому контролі, будь-який витік чи розголошення повинне бути попереджене й унеможливлене. Важливі документи і контракти слід зберігати у важкодоступних місцях, сейфах. А з персоналом підприємства, якому по професійній необхідності стала відома інформація, що може становити предмет особливого інтересу рейдерів, повинні бути заключні договори про нерозголошення комерційної таємниці.

Слід сказати, що задля нейтралізації будь-яких загроз економічній безпеці суб'єкти господарювання повинні спрямовувати свої зусилля на створення та підтримку власної системи безпеки. Під системою економічної безпеки розуміють організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів та заходів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз [14, с. 9]. Система економічної безпеки не є однаковою, шаблонною для усіх господарюючих суб'єктів. Вона унікальна для кожного підприємства, оскільки залежить від виду та особливостей його діяльності, розмірів, виробничого потенціалу, ризикованості виробництва, наявності секретних матеріалів і т.п. Система безпеки підприємства повинна характеризуватися комплексністю, тобто здатністю забезпечити майнову, фінансову, інтелектуальну, інформаційну, науково-технічну, екологічну безпеку підприємства. Крім того, вона повинна бути дієвою та ефективною, що безпосередньо залежить від ґрунтовності та чіткості окреслення кола тих завдань, які дана система повинна виконувати. В переважній більшості до числа основних завдань системи економічної безпеки суб'єкта господарювання належать:

- захист законних прав і інтересів підприємства і його співробітників;
- збір, аналіз, оцінка даних і прогнозування розвитку подій;
- вивчення партнерів, конкурентів, споживачів, майбутніх співробітників підприємства;
- своєчасне виявлення можливих загроз підприємству та його співробітникам з боку зовнішнього середовища;
- недопущення проникнення на підприємство структур економічної розвідки конкурентів, злочинців й окремих осіб з протиправними намірами;

- протидія технічному проникненню в злочинних цілях;
- забезпечення збереження матеріальних цінностей і відомостей, що становлять комерційну таємницю підприємства;
- отримання необхідної інформації для прийняття найбільш оптимальних управлінських рішень з питань стратегії і тактики економічної діяльності підприємства;
- сприяння у формуванні серед споживачів і ділових партнерів позитивної думки про підприємство;
- контроль за ефективністю функціонування системи безпеки, удосконалення її елементів.

Дієва система економічної безпеки створить умови для ефективного функціонування підприємства, досягнення бізнес-цілей в умовах жорсткої конкуренції та значних господарських ризиків, шляхом своєчасного виявлення та нейтралізації різноманітних загроз та небезпек.

**Висновки.** Підсумовуючи вищесказане хотілося б ще раз відзначити, що економічна безпека підприємства є складним та багатовекторним поняттям, про що свідчить різноманіття наукових підходів до його сутності та класифікації загроз, які на неї безпосередньо впливають. До першочергових завдань, покликаних нейтралізувати загрози та попередити зниження рівня економічної безпеки підприємства можна віднести створення системи економічної безпеки, розробку способів уникнення можливих загроз та напрямків мінімізації негативних впливів.

#### Список використаних джерел

1. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. – К.: Вид-во Європецького ун-ту, 2004. – 170 с.
2. Барановський А.І. Фінансова безпека: монографія / А.І. Барановський. – К.: Фенікс, 1999. 2.Барицаев Е.Н. Современные вызовы и угрозы экономической безопасности России // Макроэкономика. Теория, практика, безопасность. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 764 с.
3. Бендиков М.А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития / М.А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – №2. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://mevri.ru/articles/2000/2/1507.html>
4. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: Монографія. – Львів: Вид-во ТзОВ "Ліга Прес", 2008. – 385 с.
5. Гадышев В.А. Классификация угроз экономической безопасности предприятия / В.А. Гадышев, О.Г. Поскочина // Вестник Санкт-петербургского университета ГПС МЧС России. – 2011. – №2. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vestnik.igps.ru/wp-content/uploads/V32/6.pdf>
6. Довбня С.Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С.Б. Довбня, Н.Ю.Гичова // Фінанси підприємств. – 2008. – №4. – с. 88-97.
7. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – К.: ЦУЛ, 2009. – 256 с.
8. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П. Економічна безпека підприємств: сутність і передумови формування // Теорія та практика управління у трансформаційний період: 36. наук. праць. – Донецьк: ІЕП НАН України, 2001. – Т. 3. – С. 3 -7.
9. Манцуров І.І. Побудова ієрархічної структури складових економічної безпеки підприємства / І.І. Манцуров, О.В. Нусінова // Ефективна економіка. – 2011. – №9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=9&y=2011>.
10. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие / Гесць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.; за ред. Гейця В.М.: Монографія. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2006. – 240 с.
11. Особливості гарантування економічної безпеки підприємницької діяльності в ринкових умовах: Монографія / О.Ф. Долженков, Ж.О. Жуковська, О.М. Головаченко; за заг. ред. О.Ф. Долженкова. – Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. – 208 с.
12. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки // VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kand-ped-n-sokolenco-tm-ekonomichna-bezpeka-pidpriemstva-v-umovah-tranzitivnoyi-ekonomiki>.
13. Ярочкин В.И. Система безопасности фирмы. – М.: Ось-89, 1997. – 218 с.

Надійшло до редакції 01.09.13

Л. Пашнюк, канд. екон. наук, доц.  
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

### УГРОЗЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ И СРЕДСТВА ИХ НЕЙТРАЛИЗАЦИИ

*Исследованы подходы к трактовке понятия "экономическая безопасность предприятия". Рассмотрена сущность понятия "угроза" и проанализированы существующие подходы к классификации угроз экономической безопасности предприятия. Определены возможные средства их нейтрализации за счёт, в первую очередь, создания действенной системы экономической безопасности.*

*Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, угрозы экономической безопасности, классификация угроз экономической безопасности, система экономической безопасности.*

L. Pashnyuk, PhD in Economics, Associate Professor  
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

### THREATS OF ECONOMIC SECURITY AND THE MEANS OF THEIR NEUTRALIZATION

*The approaches to the interpretation of the concept of "economic security of enterprise" are investigated. The essence of the concept of "threat" are considered, the approaches to the classification of threats for economic security of enterprise are analyzed. The generalized, the most complete version of the classification are proposed. It is set that efficiency of the use of resources of enterprise, level of his reputation and factors of external environment, influences on economic strength security. Hostile takeover as one of the serious threats of economic security are discussed in more detail. An effective system of economic security are defined as the effective means of neutralizing threats.*

*Key words: economic security of enterprise, threats of economic security, classification of threats of economic security, system of economic security.*

УДК 657.1:339.9  
JEL M49

Г. Мисака, канд. екон. наук, доц.  
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

### ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ГАРМОНІЗАЦІЇ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ СИСТЕМ

*В статті досліджується взаємозв'язок між розвитком глобалізаційних процесів в світовій економіці та стандартизацією і гармонізацією облікових систем.*

*Ключові слова: глобалізація; стандартизація та гармонізація; системи бухгалтерського обліку; фінансовий ринок.*

**Постановка проблеми.** Законодавчо закріплена обов'язковість складання фінансової звітності учасниками фінансового ринку України за міжнародними стандартами з 1 січня 2012 р. офіційно засвідчила завершення так званого перехідного етапу в реформуванні вітчизняної системи бухгалтерського обліку та підтвердила послідовність дотримання курсу на поступове запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в українську облікову практику. Розширення практичного застосування МСФЗ потребує поглиблення досліджень еволюціонування даного соціально-економічного феномену, його взаємозв'язків та взаємозалежностей з такими важливими явищами сучасності як глобалізація та інформатизація в умовах постіндустріального суспільства з метою виявлення тенденцій їх подальшого удосконалення та оцінки можливостей адекватної імплементації у вітчизняну практику обліку з урахуванням рівня розвитку національної економіки загалом та фінансового сектору зокрема.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дискусії щодо актуальних проблем стандартизації та гармонізації облікових систем ведуться вже понад 40 років як зарубіжними, так і вітчизняними фахівцями, серед яких варто відзначити С. Голова, К. Моста, Г. Мюллера, Л. Нищенко [1], К. Ноубса, Р. Паркера, М. Переру [2], О. Петрука [3], Л. Радебе, Ф. Чоя, В. Швеця. Проте як стрімкий розвиток глобалізаційних процесів в світовій економіці, так і динамізм формату функціонування облікових систем, які дедалі зазнають все більш суттєвого впливу специфіки задоволення інформаційних потреб інтернаціоналізованого фінансового ринку, не дають обговоренню даної проблематики набуті статус завершеності.

**Невирішені раніше частини загальної проблеми.** На тлі світової фінансової кризи необхідність порозуміння та формування на цій основі довіри інвесторів до емітентів та фінансових посередників, що має забезпечити поступове відродження позитивної динаміки

розвитку світової економіки, прискорює процеси стандартизації та гармонізації облікових систем.

**Метою статті** є визначення ролі та місця явища глобалізації в спрямуванні процесів стандартизації та гармонізації існуючих в світі моделей бухгалтерського обліку на сучасному етапі розвитку світової економіки та фінансового ринку.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Широко застосовуваний в наш час термін "глобалізація світової економіки" має низку визначень та тлумачень. Вперше застосовуваний його у 1983 р. Теодор Левітт вважав глобалізацією процеси формування корпораціями загальносвітових ринків аналогічних товарів та послуг. Позиція Т. Левітта була породжена та ґрунтувалася на його підходах до дослідження тих подій та явищ, що стали притаманними світовій економіці в 60-70-х рр. XX століття, в першу чергу, як маркетолога. Зокрема, на його думку, розвиток технологій, зв'язку та інформаційної інфраструктури в світі загалом породили "нову комерційну реальність" (new commercial reality) у функціонуванні ринків стандартизованих споживчих товарів, швидкість та прибутковість продажу яких за зниженими цінами забезпечувалися за рахунок ефекту масштабу та суттєвого відносного скорочення постійних витрат в розрахунку на одиницю реалізованої продукції. Проте скористатися можливістю економії в таких умовах здатні "не просто транснаціональні, а глобальні корпорації, які можуть дозволити собі уніфікувати пропозицію та не замислюватися над розбіжностями смаків споживачів місцевих ринків" [4]. На нашу думку, "глобальність" в таких умовах визначається здатністю виробника за допомогою маркетингових засобів породжувати зацікавленість споживача в своїх товарах, нівелюючи національні, етнічні, соціальні, релігійні, політичні та економічні розбіжності країн, що склалися та обумовлені історично, в межах його платоспроможного попиту. Тобто в першооснову поняття "глобалізація світової економіки" було закладено ринково-збутовий підхід.